

Motion till riksdagen 2016/17:3608

av **Désirée Pethrus m.fl. (KD)**

med anledning av skr. 2016/17:82 Riksrevisionens rapport om statliga insatser inom arbetsmiljöområdet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana Arbetsmiljöverket till förbättrade rutiner för att ta emot tips och anmälningar till myndigheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av förutsättningarna för att införa en årlig arbetsmiljödeklaration och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksrevisionen har granskat om de statliga arbetsmiljöinsatserna på ett effektivt sätt bidrar till att en god arbetsmiljö kan uppnås. I granskningsrapporten En god arbetsmiljö för alla – Statliga insatser inom arbetsmiljöområdet (RiR 2016:23) gör Riksrevisionen ett antal observationer och lämnar rekommendationer som regeringen nu kommenterat med skrivelse 2016/17:82.

Arbetsmiljön på våra arbetsplatser har under 2000-talet enligt flera indikatorer förbättrats. Sett över en längre tidsperiod har t.ex. dödsolyckorna, den yttersta konsekvensen av dålig arbetsmiljö, minskat kraftigt. Riksrevisionen påvisar hur vi gått från omkring 400 dödsolyckor på 1950-talet till att i dag sällan överstiga 50 per år. Utvecklingen i närtid mellan 1998 och 2014 är också positiv med en sänkning från ca 70 till ca 50 dödsfall per år.

Det är betydligt vanligare med dödsolyckor bland egenföretagare än arbetstagare. Målsättningen i regeringens arbetsmiljöstrategi är en nollvision precis som alliansregeringen också strävade mot en nollsiffra.

Ett fokus på nationella projekt där myndigheten kraftsamlar mot särskilt riskutsatta delar av arbetsmarknaden. Riksrevisionens granskning visar hur projekten tar mycket

tid i anspråk och genomförs irreguljärt med tidskrockar. Träffsäkerheten i projekten ifrågasätts också.

Riksrevisionen gör flera rekommendationer till myndigheten. Kristdemokraterna vill särskilt lyfta hanteringen av tips och anmälningar. Att döma av granskningen hanteras tips och anmälningar på ett sätt som missar den potential nordiska grannländer kan uppvisa. Norges motsvarande myndighet får in 7 000 tips där den svenska myndigheten mottar 1 600. Ett tips äger fördelen av att handla om ett aktuellt problem och är därför ofta angeläget att agera på. Riksrevisionen noterar att Arbetsmiljöverket inte lyfter möjligheten till tips och anmälningar på sin hemsida. Genom en mer systematisk strategi för att motta och uppmuntra till tips skulle fler arbetsplatser med bristande arbetsmiljö upptäckas och inspekteras.

Riksrevisionen konstaterar hur regeringens mycket omfattande ambitioner för myndigheten utgör en påfrestning och gör att Arbetsmiljöverkets utvecklingsarbete trängs undan. Regeringen har under tiden i opposition utvecklat idéer för vad myndigheten ska göra. Kungstanken utifrån detta är att inspektion och kontroll behöver öka snarare än informationsgivande och förtroende gentemot arbetsgivare att göra rätt. Den kraftigt utökade kostym myndigheten fått efter att den nya regeringen tillträtt förpliktigar.

För regeringen är betydelsen av fler inspektörer central för Arbetsmiljöverkets fortsatta arbete. Anslagshöjning anges som ”nödvändig återhämtning” från förutsättningarna som rådde under alliansregeringen. Med 100 miljoner kronor i ökade årliga anslag, nya uppdrag och 75 nya medarbetare för upplärning uppvisar myndigheten färre besök av arbetsmiljöinspektörer på arbetsplatserna. Myndigheten har arbetat med de utökade plikterna genom något färre timmar för arbetsmiljöinspektörer, mer tid till planering, mer omfattande inspektioner, nyanställningar och omorganisation. I Riksrevisionens intervjuer med inspektörer anges orsaken till de minskade inspektionerna bottna i misslyckad implementering av nytt inspektionsstöd, pensionsavgångar och oerfarna medarbetare.

Men även under förutsättningen att organisationen klarat absorptionen av nya medarbetare till en större organisation och kan börja öka antalet inspektioner så att det blir fler, och inte färre som nu, kvarstår frågan om en ökad inspektion leder till bättre arbetsmiljö eller är rätt arbetsmetod. Under 2015 genomförde Arbetsmiljöverket ungefär 21 000 besök på 13 600 arbetsplatser. Det motsvarar ungefär 3,4 procent av samtliga arbetsplatser med anställda i Sverige. Det gjordes till en kostnad av 390 miljoner kronor. Tillskottet från regeringen 2015 till inspektioner motsvarade 15 miljoner. Även om inspektioner i stället för att minska till följd av tillskott skulle öka utifrån tillförda medel relativt beloppets andel, skulle det endast motsvara 523 ytterligare arbetsplatser som inspekteras. Med utgångspunkt i regeringens antagande om 400 000 arbetsplatser motsvarar det en procentuell ökning från 3,4 procent till 3,5 procent. I detta ljus framträder inte regeringens kvantitativa satsning som särskilt effektiv. Särskilt med tanke på den växtvärk satsningen genererat. Regeringens kvantitativa satsningar på fler inspektioner för att uppnå en bättre arbetsmiljö på våra arbetsplatser blir otillräcklig.

Bättre är i stället utgångspunkten att arbetsgivare vill göra rätt, att information och dialog med arbetsplatser kan uppnå bättre resultat. Ett bättre interaktivt samarbete mellan arbetsgivare och Arbetsmiljöverket för att ge kunskap och information om hur arbetsmiljö kan förbättras bör vara utgångspunkten för arbetet.

Ett sätt att rationalisera arbetsmiljötillsynen på ett utvecklande sätt vore ett system med arbetsmiljödeklarationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att redovisa arbetsmiljön genom en årlig deklARATION.

I ett system med arbetsmiljödeklarationer fyller arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett av Arbetsmiljöverket upprättat frågeformulär baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklARATION ska göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. DeklARATIONEN ska sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för arbetstagarna. För att adoptera till ett modernt tillvägagångssätt kan deklARATIONEN med fördel göras via nätet. Efter behandling av Arbetsmiljöverket kan åtgärder vidtas utifrån deklARATIONENS resultat.

Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Kontrollen skulle bli effektivare och rättvisare.

Det finns därför anledning att regeringen initierar en översyn som klarlägger förutsättningarna för en ordning med arbetsmiljödeklarationer som huvudmetod för efterlevnaden av våra arbetsmiljölagar.

Désirée Pethrus (KD)

Rolf Åbjörnsson (KD)

Robert Halef (KD)

Penilla Gunther (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Larry Söder (KD)

Aron Modig (KD)